

Streszczenie rozprawy doktorskiej
pt. „Usługa magazynowania gazu ziemnego”

Tematem niniejszej pracy jest usługa magazynowania gazu ziemnego. Ma ona na celu próbę ustalenia pozycji ustrojowej przedsiębiorstwa świadczącego usługi magazynowania oraz jego funkcji w realizacji zadań państwa. Celem niniejszej pracy jest analiza wskazanej wyżej tematyki, a przede wszystkim weryfikacja czy magazynowanie gazu ziemnego jest działalnością gospodarczą polegającą na świadczeniu usług, czy też w związku z magazynowaniem gazu ziemnego mogą zostać nałożone obowiązki świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym.

Postawić należy tezę, że specyfika rynku paliw i energii determinuje istnienie regulacji jako instrumentu oddziaływania i gwarancji zachowania rozwoju tych rynków, głównie ze względu na uwarunkowania infrastrukturalne, nawet pomimo trwałego i znacznego rozwoju konkurencji. Punktem wyjścia są wybrane instytucje krajowego porządku prawnego oraz regulacje Unii Europejskiej, które są kluczowe dla funkcjonowania rynku gazu ziemnego. Ich analiza pozwoli na ocenę zakresu swobody działalności gospodarczej, jej ograniczeń, a także nałożenia na przedsiębiorstwo świadczące usługi magazynowania paliw gazowych zobowiązań z tytułu usług w ogólnym interesie gospodarczym. W niniejszej pracy zostaną ustalone podstawowe pojęcia, instytucje i definicje, które są charakterystyczne dla funkcjonowania rynku gazu ziemnego.

Szeroki zakres tematu niniejszej pracy wymusza analizę wielu zagadnień, które mogą stanowić podstawę do samodzielnego badania. Jednakże uzasadnione jest odniesienie się do wszystkich poruszonych w pracy problemów w celu udzielenia odpowiedzi na temat roli i znaczenia obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa energetyczne świadczące usługi magazynowania. W pierwszej kolejności wskazać należy, że brak jest definicji legalnej pojęcia usługi magazynowania, czy umowy o świadczenie usług magazynowania.

Rynek magazynowania gazu ziemnego uznać należy za jeden z ważniejszych, choć często niedocenianych sektorów wchodzących w skład szeroko rozumianego rynku energetycznego. Każdego roku przy sezonowym wzroście zużycia gazu ziemnego, a także przy wszelkiego rodzaju politycznych kryzysach gazowych można zaobserwować jego znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania państwa i gospodarki.

Podział pracy na kolejne rozdziały został skorelowany z przedstawioną powyżej problematyką. Rozdział I to otwarcie poruszanej tematyki. Omówiono w nim trzeci pakiet energetyczny, który miał fundamentalne znaczenie dla rozwoju konkurencyjnego rynku gazu, w tym magazynowania paliw gazowych oraz przeanalizowano wpływ prawa unijnego na polski rynek gazu. Regulacje w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego są trudne do pogodzenia z przepisami zmierzającymi do ustanowienia liberalnego i konkurencyjnego rynku gazu ziemnego. Budowa magazynów i zapewnienie wszystkim zainteresowanym stronom swobodnego dostępu na zasadach przejrzystości powinno przyczynić się do zapewnienia odpowiedniego poziomu konkurencji i bezpieczeństwa dostaw. Przekształcenia polskiego prawa w tym zakresie wynikają głównie z wdrażania wymogów prawa unijnego, w szczególności dyrektywy gazowej, której najważniejsze postanowienia odnoszą się do niezależności organów regulacyjnych w sektorach infrastrukturalnych, operatorów systemu, czy zapewnienia dostępu stronom trzecim do infrastruktury sieciowo-magazynowej.

Działaniami liberalizacyjnymi UE objęta również magazynowanie paliw gazowych, ze względu na znaczenie instalacji magazynowych dla całego systemu i rozwoju konkurencyjności na rynku gazu. Instalacje magazynowe zgodnie z dyrektywą gazową są konieczne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia dla zapewnienia skutecznego dostępu do systemu w celu realizacji dostaw do odbiorców. Magazynowanie gazu jest sektorem, który powinien być rozwijany przez państwa członkowskie przy uwzględnieniu reguł konkurencji oraz w sposób gwarantujący bezpieczeństwo dostaw, jak również bezpieczeństwo techniczne, a także zapewniający równowagę pod względem środowiskowym.

W rozdziale drugim dokonano analizy uregulowań zawartych w art. 3 ust. 2 dyrektywy 2009/73/WE, zgodnie z którym państwu członkowskiemu przysługuje prawo do nałożenia na przedsiębiorstwa energetyczne zobowiązań z tytułu usług użyteczności publicznej w powszechnym interesie gospodarczym. Obowiązki te odnosić się mogą w szczególności do bezpieczeństwa dostaw, regularności, jakości i ceny dostaw. Rozważania zatem dotyczą, czy z uwagi na bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego mogą zostać nałożone na przedsiębiorstwa szczególne obowiązki, związane w szczególności z magazynowaniem gazu ziemnego. Ponadto w rozdziale tym dokonano analizy pojęć usług, działalności gospodarczej, a także przeanalizowano kwestię ograniczenia swobody działalności gospodarczej. W sektorze

energetycznym jako główny powód ograniczeń wskazać należy zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego.

Trzeci rozdział określa ograniczenia swobody działalności gospodarczej i wskazuje podstawowe przesłanki do podjęcia działalności w zakresie świadczenia usług magazynowania paliw gazowych. Podstawowe prawne instrumenty regulacji to w szczególności obowiązek wyodrębnienia operatora systemu magazynowania, obowiązek koncesyjny, a także taryfowy. Jednak podkreślenia wymaga, że nie jest to katalog wyczerpujący, a zawarte zostały jedynie podstawowe obowiązki regulacyjne, które w największym stopniu determinują prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie magazynowania paliw gazowych.

Obowiązek udostępniania pojemności magazynowych instalacji magazynowych przez przedsiębiorstwa świadczące usługi magazynowania paliw gazowych ma publicznoprawny charakter, co oznacza, że dostęp ten jest przyznawany wszystkim po spełnieniu określonych warunków. Zasadę równoprawnego traktowania w zakresie dostępu do usług magazynowania rozumieć należy jako zakaz niejednakowego traktowania wniosków o świadczenie usług magazynowania, pod warunkiem, że nie znajduje ono obiektywnego uzasadnienia. Jednak podmiotem, który ma uprzywilejowany dostęp do instalacji magazynowych jest operator systemu przesyłowego.

Czwarty rozdział porusza problematykę utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego, których głównym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju. Ponadto zostanie omówiona rola magazynów gazu ziemnego w zapewnieniu dostępności do pojemności magazynowych w celu wypełnienia obowiązków zapasowych wynikających z ustawy o zapasach. Słuszny jest wniosek, że możliwe jest osiągnięcie wymaganego poziomu bezpieczeństwa dostaw w warunkach liberalizacji rynku. Te dwie kwestie nie wykluczają się wzajemnie i możliwe jest jednoczesne zagwarantowanie rozwoju konkurencji i zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego. Wolny i równy dostęp do infrastruktury magazynowej, a także usług magazynowania jest gwarancją bezpieczeństwa dostaw.

Zakończenie zawiera generalne wnioski, które są podsumowaniem wszystkich przeprowadzonych w niniejszej pracy rozważań. Udzielono w nim odpowiedzi na postawione we wprowadzeniu pytania badawcze.

Kraków, 19. 02. 2018 r.
Joanna Jankowska